

VILÁG- TÖRTÉNET

A BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK FOLYÓIRATA

- **GYÖRKÖS ATTILA**
FRANCIA–MAGYAR DIPLOMÁCIAI KAPCSOLATOK (1499–1529)
- **BÁRÁNY ATTILA**
ROBERT WINGFIELD ANGOL KÖVET, A NÉMET-RÓMAI BIRODALOM
ÉS A MAGYAR KIRÁLYSÁG (1514–1515)
- **LAKATOS BÁLINT**
ANDREA DAL BURGO CSÁSZÁRI KÖVET
MAGYAR- ÉS CSEHORSZÁGI MISSZIÓJA (1521–1523)
- **MONOSTORI TIBOR**
EGER VÁRÁBÓL A NÁPOLYI KIRÁLYSÁGBA
- **SZEMLE**
BLÉNESI ÉVA, KRUPPA TAMÁS, NAGY KORNÉL, DINNYÉS PATRIK,
BALÁZS PÉTER ÍRÁSAI

VILÁGTÖRTÉNET
A Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézetének folyóirata

Szerkesztők
Skorka Renáta (főszerkesztő)
Bíró László, Martí Tibor, Vámos Péter
(szerkesztők)

Szerkesztőbizottság
Glatz Ferenc (elnök), Borhi László, Erdődy Gábor,
Fischer Ferenc, Fodor Pál, Klaniczay Gábor,
Majoros István, Mihalik Béla Vilmos,
Pók Attila, Poór János

11. (43.) évfolyam 2021. 4.

TARTALOM

Követségek és szövetségek. A Magyar Királyság és a Német-római Birodalom a 16. század első felében (Péterfi Bence)	511
<i>Tanulmányok</i>	
Györkös Attila: Francia–magyar diplomáciai kapcsolatok (1499–1529)	517
Bárány Attila: Robert Wingfield angol követ, a Német-római Birodalom és a Magyar Királyság (1514–1515)	531
Lakatos Bálint: Andrea dal Burgo császári követ magyar- és csehországi missziója (1521–1523)	581
Monostori Tibor: Eger várából a Nápolyi Királyságba. Egy magyar gályarab szabadulása, szolgálatai és kérelme III. Ferdinánd császárhoz	629
<i>Szemle</i>	
Velence viharos vizeken (1499–1517) (Kruppa Tamás)	639
Bizánc és Róma uniós politikája és az örmény egyház (Nagy Kornél)	647
A történetírás a Kijevi és a Vlagyimir–szuzdali Ruszról (Dinnyés Patrik)	650
Tolerancia és intolerancia az újkori Európában (Balázs Péter)	652
Remények és veszélyek között (Blénesi Éva)	657

Jelen számunkat Péterfi Bence szerkesztette

A történetírás a Kijevi és a Vlagyimir–szuzdali Ruszról¹

Sok évtizedes kutatómunka eredményének összegzését olvashatjuk Makai János 2018-ban megjelent, *Klió labirintusában* című historiográfiai kötetében. Az egi Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Történelemtudományi Intézet tanárának kutatásai középpontjában a 12–13. századi Vlagyimir–szuzdali Fejedelemség története áll. A most ismertetendő műben a Kijevi Rusz és a Vlagyimir–szuzdali Fejedelemség 12–13. századi történetének historiográfiáját vizsgálja.

A könyv egyhatod részét kitevő első, *A középkori Rusz* című főfejezetében a kötet címében is szereplő Klió labirintusában találhatjuk magunkat, hiszen itt – a többi fejezettel ellentétben – nagyobb ívű téma, konkrétan az egész Kijevi Rusz historiográfiai áttekintése kerül terítékre. Elsőként a középkori Rusz kutatásának korszerű megközelítését vázolja a szerző, majd a korszak főbb kérdései közül kiemeli a normann és antinormann elméletet, a Kijvei Rusz felbomlását, Moszkva szerepét. *A történetírás a Kijevi Rusz egységéről* című alfejezetben különösen nagy figyelmet szentel a legtöbb vitát kiváltó témának, az óoroszl államalakulat egysége kérdésének. Szisztematikusan ismerteti az 1917 előtti oroszországi, a szovjet, a nyugati és a magyar történetírás tudományos eredményeit. A végén összegzi a vitákat kiváltó téma fő kulcspontjait, majd levonja a következtetést: „A kijevi állam egységének vizsgálatakor az a döntő kérdés, hogy mennyire érvényesültek a központi hatalom érdekei a megbízható helyi képviselőkön keresztül. Ebből a szempontból a Kijevi Ruszra inkább a széttagoltság volt a jellemző.”

A könyv második főfejezete Vlagyimir–Szuzdal két fejedelmének historiográfiai áttekintését nyújtja: előbb Andrej Bogoljubszkijt tárgyalja két, majd III. (Nagyfészki) Vszevolodot egy alfejezetben. Előbbinek két külön alfejezetben való tárgyalása véleményünk szerint nem indokolt, vagy éppen lehetett volna más felosztást követni. A szerző ugyanis külön-külön részben ismerteti Andrej Bogoljubszkij megítélését az 1917 előtti orosz, majd a szovjet történetírásban. A két alfejezetet azonban össze lehetett volna vonni, különösen annak fényében, hogy a szovjet történetírás eredményeit bemutató rész második felében már nem a történetírókhoz kapcsolódva olvashatunk az adott fejedelemlről, hanem egyes események kerülnek a figyelem középpontjába (az egyesítés, a metropólia létrehozásának kísérlete, Bogoljubszkij gyilkosai, a Bogoljubszkij halálát követő fosztogatás). Talán mindezt lehetett volna egy fejezetben tárgyalni (ahogy az Nagyfészki Vszevolod esetében is történt), vagy az anyagot nem a két történetírói korszak, hanem az eltérő vizsgálódási módszer alapján rendezni. A szerző elsősorban csak közli az egyes történetírói véleményeket, azonban abban az esetben, ha az idézett vélemény tárgyi tévedést is tartalmaz, nem marad el a korrekció sem.

1 Makai János: *Klió labirintusában. A történetírás a Kijevi és a Vlagyimir–szuzdali Ruszról*. Eger, Líceum Kiadó, 2018. 255 p.

A könyv harmadik, *Kijevi és vlagyimiri események* című főfejezete három különböző konkrét esemény historiográfiai interpretációjáról szól: Kijev 1169-es elfoglalásáról, az 1174-es vlagyimiri gyűlésről és a Nagyfésztkü Vszevolod vlagyimir-szuzdali fejedelem halálának évében (1211) bekövetkezett eseményekről. Az alfejezetek – az első főfejezethez hasonló módon – egy-egy jelentősebb történész munkásságát járják körül (Nyikolaj Karamzin, Vaszilij Szergejevics, Alekszandr Presznyakov és Klaus Zernack). Néhány esetben, amikor a historiográfiai áttekintés nem ad megnyugtató választ egy-egy kérdésre, a szerző a krónikák alapján maga interpretál röviden egy-egy eseményt. Makai János is állást foglal abban a kérdésben, hogy fordulópont volt-e Kijev életében 1169-es elfoglalása. Fontos állomásnak tekinti a város elfoglalását, de politikai centrum szerepét nem ennek következtében vesztette el. Egyrészt, a Kijevi Fejedelemség központja ezután is Kijev maradt, másrészt, a város összorosz politikai centrum szerepe már 1169 előtt is csak jelképes volt.

Végezetül elmondható, hogy kézbe véve a kötetet, már maga a borító is feltűnést kelt. Az élénkárny színe és a két szürke épület, a kijevi és a vlagyimiri Aranykapu, felkelti a figyelmet. A könyvet végiglapozva feltűnik, hogy fényképek mellett további, a címlapon található illusztrációkhoz hasonló rajzok is helyet kaptak a kötetben. A mű végén található jegyzékből kiderül, hogy a rajzok Mező Anikó és Molnár Roland (hallgatók) munkái. A különböző épületek és a krónikák alapján készült illusztrációk mellett történészek képei, történeti munkák borítói és néhány – Mező Anikónak és Rózsa Sándornak köszönhető – térkép kapott még helyet a kötetben. A könyv szerkesztése és vizuális megjelenítése kellemes, a képek elhelyezése esztétikus, az újszerű grafikai ábrázolások néhol egyenesen izgalmassá teszik.

Makai János, ahogy előszavában célul tűzte, valóban bepillantást nyújt a források és interpretációk dzsungelébe. A vizsgált korszak első ránézésre nem tűnhet hosszúnak, de mivel historiográfiai munkáról van szó, nem is csak a korai két évszázad a lényeges, hanem a szintén legalább két évszázadot felölelő történetírói munkásság. A húszoldalas irodalomjegyzék széles körű irodalom feldolgozásáról tanúskodik. Jelentős segítséget nyújt a témában kevésbé jártas olvasóknak a fogalmak szakszerű magyarázata, ami lehetővé teszi, hogy a mű forgatása közben ne kelljen máshol utánanézni az orosz terminológiának. Ugyancsak átláthatóvá teszi a leírtakat, hogy az egyes fejezetek többségét pár mondatos összefoglaló zárja. Az, hogy a főszövegben nem jelenik meg az egyes kifejezések vagy történészek nevének cirill betűs alakja, könnyebben olvashatóvá teszi a kötetet, a fogalomtárban és a földrajzi nevek mutatójában azonban mindenképpen érdemes lett volna az eredeti, cirill betűs formát is feltüntetni. Talán hasznos lett volna egy kronológiát is mellékeltek között, vagy legalább a vizsgált fejedelemségek uralkodóinak listáját közölni. A tízoldalas névmutatóban szereplő személyeknek több mint a fele történész, művészettörténész, filológus vagy esetleg publicista (az említett 256 személy között 142-en kutatták a szóban forgó témát). Ebből is látszik, hogy a szerzőnek milyen hatalmas ismeretanyagban kellett eligazodnia, majd eligazítást nyújtania. Meglátásunk szerint Makai János nemcsak bevezeti Klio labirintusába az olvasót, hanem logikus és könnyen értelmezhető témavezetésével Ariadné fonálát is kézbe adja.

Dinnyés Patrik*

* A szerző az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem BTK Történelemtudományi Intézetének tudományos segédmunkatársa, az Esterhazyánium Tudományos Kutatócsoport kutatója (3300 Eger, Eszterházy tér 1., dinnyes.patrik@uni-eszterhazy.hu).

CONTENTS

Diplomatic Missions and Alliances: The Kingdom of Hungary and the Holy Roman Empire in the First Half of the Sixteenth Century (Bence Péterfi)	511
--	-----

Studies

Attila Györkös: French–Hungarian Diplomatic Relations (1499–1529)	517
Attila Bárány: Sir Robert Wingfield, Resident Ambassador of Tudor England, the Holy Roman Empire and Hungary (1514–1515)	531
Bálint Lakatos: The Hungarian–Bohemian Mission of an Imperial Ambassador, Andrea dal Burgo (1521–1523)	581
Tibor Monostori: From the Castle of Eger to the Kingdom of Naples: The Release and Services of a Hungarian Galley Slave and His Petition to the Emperor Ferdinand III	629

Book Reviews

Venice on Stormy Waters (1499–1517) (Tamás Kruppa)	639
Armenian Religious Identity and the Churches of Constantinople and Rome (Kornél Nagy)	647
Historiography on the Rus of Kiev and Vladimir–Suzdal (Patrik Dinnyés)	650
Topographies of Tolerance and Intolerance (Péter Balázs)	652
Between Hopes and Dangers (Éva Blénesi)	657

Ára: 600 Ft
Előfizetőknek: 500 Ft

TERJESZTI A MAGYAR POSTA

Előfizethető személyesen a postahelyeken és a kézbesítőknél, vagy a Központi Hírlap Iroda zöldszámán: 06-80/444-444, e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu, faxon: 1-303-3440, vagy levélben a Magyar Posta Zrt. Központi Hírlap Iroda, Budapest 1008 címen.

Számonként megvásárolható a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetében (1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4., telefon: 224-6700/4624, 4626 mellék), illetve a Penna Bölcsész Könyvesboltban (1053 Budapest, Magyar utca 40., telefon: 06 30/203-1769).

A Világtörténet 2021-es évfolyamának megjelentetését a Magyar Tudományos Akadémia, a Nemzeti Kulturális Alap és az ELKH Titkársága támogatja

nka
Nemzeti Kulturális Alap

ELKH | Eötvös Loránd
Kutatói Hálózat